

СТАНОВИЩЕ

от д-р Петя Начева Осенова, професор в СУ „Св. Кл. Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност ‘доцент’

в СУ „Св. Климент Охридски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2. 1. Филология

(Граматика и историческа лингвистика – английски език)

Данни за конкурса

Със заповед № РД 38-541/17.11.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ съм определена за член на журито в конкурса по заемането на академичната длъжност ‘доцент’.

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 87 от 19.10.2021 г. като кандидат участва гл. ас. д-р Божил Петров Христов.

Представеният набор от материали от кандидата включва всички необходими документи по процедурата. Гл. ас. д-р Христов е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Данни за кандидата

Професионалната автобиография на кандидата е много впечатляваща. Гл. ас. д-р Христов завършва бакалавърска програма по английска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“. След това той успешно завършва магистратура и защитава докторска степен в областта на общото и сравнителното езикознание в Университета Оксфорд, Великобритания. Кандидатът има и редица допълнителни квалификации, получени чрез участия в семинари и курсове в

чужбина по езици, граматика и др. Бил е Фулбрайтов стипендиант в Тексаския университет, гр. Остин, САЩ. Работил е като преподавател по езикознание в Оксфорд, като преводач-редактор, а от 2012 г. – като асистент в СУ „Св. Кл. Охридски“. Д-р Христов е член на редица международни организации и комитети. Има и редица отличия за лични постижения. Работи с древни и средновековни езици, което му дава една много задълбочена перспектива и към съвременното състояние на езиците.

Познавам д-р Христов от няколко години. Имам лични впечатления от него от участието му в редица езиковедски семинари и конференции. Той е изключително ерудиран преподавател и учен с интердисциплинарни интереси и със задълбочени познания както в синхронната граматика на английския и българския език, така и в диахронната. Също така д-р Христов е един от малкото езиковеди в България, които работят в рамките на лексикално ориентирани лингвистични теории, които са основани на ограничения, а именно Лексикалната функционална граматика. Надявам се, че той ще може да постави основите на лингвистична школа в тази посока в България, още повече че в мое лице и в лицето на доц. д-р Цветомира Венкова той ще има колеги, които работят в подобна рамка – Опорната фразова граматика.

Описание на научните трудове

Кандидатът участва в процедурата с една монография; книга, издадена на базата на дисертационен труд; две глави от монографии, три студии; три статии в научни списания и три статии в сборници (общо 13 научни публикации). От представените публикации само една е в съавторство. От списъка с публикации изключвам и следователно няма да разглеждам книгата, публикувана на основата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, защото дисертацията е била обект на друга процедура. Тя е нужна само за целите на наукометрията към НАЦИД.

Прави впечатление, че хабилитационният труд е издаден в престижно издателство в чужбина. Така идеите на кандидата достигат до голямо количество колеги, които се интересуват от представената проблематика. Двете глави от книги също са част от книги, издадени в престижни чужди издателства. Освен това кандидатът е съавтор на едни от най-известните съвременни лингвисти в областта на Лексикалната функционална граматика. От трите студии две са в престижно чуждо списание, индексирано в Web of Science, а една е в българско съпоставително списание. Трите научни статии са в български списания, а от трите статии в сборници две са в сборници, издадени от УИ „Св. Кл. Охридски“, а една – в сборник от международната конференция по Лексикалната функционална граматика.

От моя гледна точка много добра практика е подходът на д-р Христов да публикува на английски и български. Така научните му идеи стават достъпни както за чуждестранната, така и за българската научна общност.

Научни приноси

Основен труд, свързан с процедурата, е хабилитационният. Затова на него обръщам малко повече внимание. Трудът е на английски език и е със следните библиографски характеристики: *Bozhil Hristov, 2020, Grammaticalising the Perfect and Explanations of Language Change: Have- and Be-Perfects in the History and Structure of English and Bulgarian, Brill's Studies in Historical Linguistics, Volume: 10, ISSN (print):978-90-04-41432-7, ISSN (online):978-90-04-41432-7, ISBN:978-90-04-41432-7, Brill, Leiden, 368 pp.*

Приносите на изследването са в няколко посоки: критическа ревизия на аргументацията за изместването на един или друг спомагателен глагол при образуването на перфекта с оглед не на функционалната натовареност на елемента, а на влиянието на историята на езика и отгук – на контакта с родствени езици; успешен опит да се изгради общ терминологичен апарат и

общ подход към съпоставително изследване на два неродствени езика; привеждането на задълбочени доказателства от предишни исторически периоди на езиците в полза на емпиричните фактори за поведението на спомагателните глаголи в сравнение с функционалните; балансиране на функционалните и еволюционните подходи при проследяване на факторите, които са повлияли върху съвременните начини на образуване на перфекта. Подобен труд сам по себе си е добър пример за това как за изясняване на съвременните състояния на езиците трябва да се използват наблюдения от по-стари техни състояния.

Монографията е съставена от увод, девет глави и заключение и е в обем от 368 стр. Библиографията е много богата и наброява над 250 източника на английски и български автори, писали както за перфекта в съвременните езици, така и за зараждането, развоя и съвпадането му с други форми във времето. В **първа глава** се въвежда темата за темпоралните системи в съпоставителен план (английски и български), от една страна, и във времеви план (от синхронна и диахронна гледна точка), от друга. Във **втора глава** се задава теоретичната рамка на изследването. Макар че се обръща достатъчно внимание и на функционалните подходи, в центъра на представянето са еволюционните методи, което уравновесява идейно преобладаващите трудове за влиянието на функционалния товар на езиковия елемент. От **трета до шеста глава** фокусът на автора е върху историческия развой на перфекта в английски – засягат се редица въпроси като: конкуренцията между образуването му със *съм* и *имам* и причините за отмирането на *съм*, които не се коренят (само) в синкретизма на езиковите елементи; ситуацията в староанглийския, средноанглийския и новоанглийския период; сравнението с немски, при което се показва, че *съм* отстъпва в английски не толкова защото е твърде маркиран езиков елемент, а поради контакта си с други езици и развитието си в устната

реч. **Седма глава** е посветена на развитието и поведението на перфекта в българския език. И тук авторът дава превес на географския подход пред функционалния при обяснението за частичната конкуренция на перфекта с *имам*. **Осма глава** проследява подробно историята на българския перфект и отново оборва функционално ориентираната хипотеза. **Девета глава** представя обобщение на наблюденията за английски и български през призмата на диахронията. Превес се дава на хипотезата, че съвременното състояние се дължи на езикови контакти, които активират семантично бедните употреби на спомагателните глаголи и осигуряват възможност за по-широката им употреба.

В другите представени публикации са разгледани задълбочено редица интересни езикови проблеми. Групирам ги по следния начин: най-голяма група са публикациите, в които са приложени механизмите на Лексикалната функционална граматика, или поне на лексикално ориентиран подход, като например за отношенията в именната група AANN в английски, преглед на анализи с тази теория за явления в славянските езици, падежното управление в английски, отношението между елипса, координация и съгласуване, видовете съгласуване (номера 3, 4, 5, 10, 13); границите между езиковите равнища (номер 6); съвременните лексикални процеси, сред които приспособяването на заемки от английски в български (номера 7 и 8); развитието на перфектните конструкции в български и английски през погледа на прагматиката (номер 9); преминаване на функционални думи в класа на пълнозначните (номер 11); преподаването на история на английския език в българските университети (номер 12). От моя гледна точка научен принос е фактът, че кандидатът прилага средствата на съвременна езикова теория към английски и към български данни. В контрастивен план винаги излизат повече детайли за описваното явление. За английските данни той предлага нови

трактовки, което не е никак лесно в англодоминиращата лингвистика. За българските данни е новатор, защото предлага модел, различен от съществуващите, макар че трябва и ясно да подчертая, че той се съобразява с публикациите на другите автори по въпроса. Публикациите са приноси също така за съпоставителната лингвистика и типологията на езиците.

Кандидатът е представил 24 цитирания. От тях само едно е в българско издание; шест са в списания, индексирани в Скопус и/или Web Of Science; пет са в чуждестранни дисертации; две са в престижни чуждестранни монографии; пет са в сборници от конференции, основно посветени на Лексикалната функционална граматика. Смятам, че д-р Христов е постигнал висока цитируемост с много добро вписване в международното езикознание.

Преподавателска работа

Кандидатът има богат преподавателски опит не само в българска среда, но и в английска. Той преподава в СУ „Св. Кл. Охридски“ от 2011 г., което означава натрупан стаж до момента от над десет години. Води както практическа английска граматика, така и теоретична английска граматика, исторически дисциплини, академичен английски. Д-р Христов води и магистърски курс по принципи на лингвистичния анализ. В Университета в Оксфорд (2008 - 2011) преди това също е преподавал граматически и исторически езикови дисциплини. Според мен предимство е и опитът му като преподавател по английски език в частни езикови школи (2006 - 2008).

Заклучение

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове на кандидата, както и след и анализ на тяхната значимост и приноси, убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да избере гл. ас. д-р Божил Христов на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2. 1. Филология (Граматика и историческа лингвистика – английски език).

09.02.2022 г.